

FDP: Verkiezingsdebacle afwenden met Brüderle

Portret FDP en Brüderle

Achtergrond - 6 mei 2013

Lijsttrekker Rainer Brüderle van de FDP wacht een zware taak. Terwijl de FDP in 2009 ruim 14 procent van de stemmen kreeg, bestaat de kans dat de liberalen dit jaar niet eens in de Bondsdag komen. De partij zweeft in de peilingen rond de kiesdrempel van 5 procent. Interne ruzies, onredelijke eisen en personele problemen lijken de FDP op te breken.

“FDP staat voor incompetentie”, kopte Stern in het voorjaar van 2013. Het weekblad baseerde zich op een peiling waaruit bleek dat niemand van de ondervraagde Duitsers vond dat de liberalen geschikt waren om de problemen van het land op te lossen. De FDP verkeert al geruime tijd in een diepe crisis. En dat terwijl de regeringssamenwerking met de CDU/CSU zo hoopvol begon. Beide partijen waren in 2009 opgetogen toen ze hun *Wunschkoalition* konden vormen.

Hoogmoedig

Het optimisme vervloog snel. De problemen begonnen eigenlijk al voordat Merkel-II was beëdigd: in aanloop naar de verkiezingen van 2009 eiste de FDP belastingverlagingen. De kredietcrisis was op dat moment al in volle gang. Die lastenverlichting bleef vrijwel de gehele regeerperiode voor problemen zorgen. CDU en CSU wilden bezuinigen, de FDP wilde haar verkiezingsbelofte nakomen. De winst van 2009 had de liberalen hoogmoedig gemaakt, aldus de Duitse politicoloog Gerd Langguth in 2010 op Duitslandweb. Daardoor beloofden ze dingen die ze niet waar konden maken. “De liberalen hadden elf jaar niet geregeerd. Dat gebrek aan ervaring breekt Merkel-II op.”

Ook andere akkefietjes met de liberalen bezorgden Merkel hoofdpijn. Zo kwam de FDP begin 2010 in opspraak door een btw-verlaging voor de hotelbranche. Na de invoering ervan bleek dat de partij voor de verkiezingen grote sommen geld had ontvangen van juist deze branche. Intern geruzie, bijvoorbeeld over financiële steun aan Griekenland, en personele problemen wekten ook geen vertrouwen.

Guido Westerwelle trad na een aantal ongelukkige publieke optredens en uitspraken onder druk van zijn partij in mei 2011 af als partijvoorzitter en vice-

kanselier. Hij bleef wel minister van Buitenlandse Zaken. De jonge Philipp Rösler (40) volgde hem op als voorzitter en vice-kanselier, maar ook hij kon het tij niet keren.

Uit zes deelstaten weggestemd

De FDP bleek een stuk minder compromisbereid dan Merkels vorige coalitiepartner, de SPD. "De liberalen hadden elf jaar niet geregeerd. Dat gebrek aan ervaring breekt Merkel-II op."

Kiezers die op de FDP hadden gestemd omdat ze de liberalen als een serieuze coalitiepartner zagen, kwamen al gauw op hun oordeel terug. De partij kelderde dramatisch in de peilingen - ze schommelde het afgelopen jaar steeds rond de 4 procent - en werd uit zes deelstaatparlementen weggestemd omdat ze de kiesdrempel niet haalde. Ook voor coalitiepartner CDU/CSU een pijnlijk schouwspel. Mede door de slechte FDP-resultaten moest de zwart-gele coalitie aanzien hoe de oppositie begin dit jaar de meerderheid kreeg in de Bondsraad, de vertegenwoordiging van de deelstaten.

De FDP maakte zich evenmin populair door zich een aantal keer tegen het eigen regeringsbeleid uit te spreken. Zo dreigde de partij met ledenstemming het ESM-verdrag - het permanente noodfonds voor de euro - te torpederen. Dat gebeurde uiteindelijk niet. Rösler zorgde er vorig jaar persoonlijk voor dat Merkel een nederlaag leed bij de benoeming van de nieuwe president. De CDU wilde een eigen kandidaat, maar de FDP stemde voor Joachim Gauck, de kandidaat van de oppositie. Knarsetandend moest Merkel toegeven.

Verkiezingsprogramma

Het verkiezingsprogramma van de FDP, dat begin mei werd vastgesteld, snijdt typisch liberale thema's aan die gericht zijn op de (hogere) middenklasse. De partij zet zich af tegen de plannen van de oppositie om de belastingen te verhogen. De FDP wil daarnaast af van de geldstromen die jaarlijks naar de oostelijke deelstaten vloeien. Deze solidariteitstoeslag moet worden afgebouwd. Ook willen de liberalen de sociale zekerheid versimpelen door verschillende uitkeringen samen te voegen tot één sociale voorziening voor werklozen en zwakkeren: het *Bürgergeld*. Opmerkelijk is het besluit van de FDP om een minimumloon te willen invoeren in branches waar mensen stelselmatig worden onderbetaald. Tot nog toe waren de liberalen altijd fel tegenstander van een wettelijk minimumloon, maar bij de andere partijen bestaat hierover inmiddels een brede consensus.

Lijsttrekker voor de FDP is Rainer Brüderle (67). Hij heeft een lange loopbaan in de partij, als lid van het partijbestuur en als FDP-deelstaatvoorzitter in Rijnland-Palts. De eerste twee jaar van Merkel-II was hij minister van Economische Zaken, maar toen de partij hem harder nodig bleek te hebben als fractievoorzitter, wisselde hij van functie. Vlak voor zijn benoeming tot lijsttrekker in maart werd Brüderle ervan beschuldigd seksistische opmerkingen tegen een Stern-journaliste te hebben gemaakt. Het leidde tot een debat over seksisme in de Duitse media. Brüderle zelf wees de beschuldigingen van de hand en werd daarin gesteund door zijn partij.

Philipp Rösler werd in maart benoemd als partijvoorzitter - een functie die in Duitsland, anders dan in Nederland, wél partijpolitiek is. De liberalen hopen met Brüderle en Rösler samen eenheid en stabiliteit uit te stralen.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/3121/fdp-verkiezingsdebacle-afwenden-met-bruderle>